

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ УСВІДОМЛЕННЯ СПЕЦИФІЧНИХ РИС ГАЛУЗІ

Будівельна галузь є однією з найважливіших галузей народного господарства, від якої залежить ефективність функціонування всієї системи господарювання в країні. Головною її відмінністю є велика кількість учасників процесу виробництва продукції, починаючи від проектних організацій і закінчуючи підприємствами, які надають ремонтні послуги. При цьому слід враховувати, що з кожним днем змінюються технології будівництва, впроваджуються нові види будівельних та оздоблюваних матеріалів, що, в кінцевому результаті, призводить до поліпшення якості та зменшення строків виконання будівельних робіт. Використання інновацій надає позитивний вплив на функціонування не тільки окремих будівельних підприємств, та галузі в цілому, цей фактор комплексно впливає на стан економіки країни. Підприємства будівельної галузі беруть участь в розширеному відтворенні основних фондів галузей народного господарства, вдосконаленні галузевої структури і розміщенні підприємств, залученні у виробництво знов відкритих природних ресурсів. В соціальному плані підприємства будівельної галузі створюють велику кількість робочих місць та базу для матеріального і культурного рівня життя населення країни.

Економічний ефект від розвитку будівельної галузі полягає у мультиплікаційному ефекті коштів, вкладених у будівництво. Адже з розвитком будівельної галузі будуть розвиватися: виробництво будівельних матеріалів і відповідного обладнання, машинобудівна галузь, металургія і металообробка, нафто-хімія, виробництво скла, деревообробна промисловість, транспорт, енергетика тощо. І, вочевидь, як ніяка інша галузь економіки, будівництво сприяє розвитку підприємств малого бізнесу, особливо тих, які спеціалізуються на оздоблювальних і ремонтних роботах, на виробництві та встановленні вбудованих меблів і т. ін. Тобто виконують певні роботи і виробляють товари, що споживаються будівельними підприємствами та їх клієнтами. У зв'язку з тим, що відносини в будівельній галузі постійно змінюються та розвиваються, перелік суб'єктів будівництва є мінливим. Будівництво носить сітьовий характер, обумовлений множинністю взаємозв'язків суб'єктів (проектних, комерційних, технологічних, державних і т. п.).

Виходячи з вищесказаного, можна зробити висновок, що будівництво – це складний процес, котрий включає в себе багатьох учасників та виконавців. Велика кількість учасників будівництва, яка обумовлює складність кінцевого продукту – це одна з специфічних особливостей галузі.

Специфіка будівельної галузі обумовлює специфічність товару та послуг, котрі вона виробляє. Товар (послуга) – все, що може задовольнити потребу або потребу і пропонується ринку з метою залучення уваги, придбання, використання або вжитку. Це можуть бути фізичні об'єкти, особи, місця,

організації, ідеї.

Продукція будівництва не має однозначного визначення. Будівельна продукція в системі маркетингу може розглядатися як товар за задумом його вмісту (проект), товар в реальному виконанні (готовий об'єкт), товар у вигляді будівельних послуг підрядчика і, нарешті, товар у супроводі будівельної продукції. У цьому полягає одна з принципових відмінностей будівельної продукції як товару в порівнянні зі всіма видами товарів масового або серійного виробництва, які з'являються на ринку у вигляді продукції або її супроводу в період експлуатації. Завдяки впровадженню новітніх технологій, інформації можна говорити про розвиток не тільки продукції, а і всієї будівельної галузі. Цей процес є важливим для будь-якої галузі.

Поняття «розвиток» можна визначити як зміну процесу або явища від простішого до складнішого. Існує багато визначень розвитку підприємства. Але для визначення поняття «розвиток» стосовно будівельної галузі можливо використовувати визначення розвитку щодо економіко-виробничої системи: розвиток представляє собою процес переходу системи у новий якісний стан за рахунок нагромадження кількісного потенціалу, зміни та ускладнення структури і складу, наслідком чого є зростання її здатності чинити опір впливу факторів зовнішнього середовища та підвищення ефективності функціонування.

Одним з важливіших факторів розвитку підприємства є інноваційна діяльність. Саме вона може дати підприємству підвищення та розвиток виробництва при досягненні довгострокових цілей.

Розвиток ринкових відносин, приватизація державної власності, скорочення об'ємів виробництва і конверсія істотно змінили механізм управління науково-технічним прогресом, вплинули на темпи і характер інноваційної діяльності як основи економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності будівельних підприємств та організацій.

Інноваційна діяльність у будівництві є найважливішим елементом підвищення ефективності виробництва в умовах ринку. Вона забезпечує постійне оновлення і поліпшення вживаних технологій і випуск будівельної продукції та виконання будівельно-монтажних робіт, реалізацію наукових досягнень та винаходів, є основною умовою подолання галузевої кризи і забезпечення економічного зростання.

Слід зазначити, що інноваційна діяльність у будівництві позначена низкою специфічних особливостей:

- інновації посідають особливе місце в будівельному виробництві, будучи базовим чинником економічної динаміки, сполучною ланкою між результатами наукових досліджень будівництва, що постійно оновлюється;
- інноваційний цикл (період від завершення дослідницького процесу до реалізації у будівництві) відрізняється тривалістю (1-5 років) і високим ступенем ризику.

Серед пріоритетних напрямів розвитку інноваційної діяльності будівельних

підприємств є: розвиток науки і техніки – наукові дослідження в галузі будівництва; - автоматизація методів розрахунку та проектування будівель; - дослідження у галузі будівельних матеріалів (само ущільнюючі високоміцні бетони, ефективні оздоблювальні матеріали, монолітний залізобетон з пластифікаторами та іншими добавками); - створення екологічно безпечного середовища; - створення енергоощадного житла; - використання нових енергозберігаючих технологій будівництва.

До недавнього часу науково-технічна і інноваційна політика в будівництві зводилася, як правило, до наукової політики, за якої якій використовувалася "лінійна" модель інноваційного процесу. При такому підході вважалося, що інноваційний процес протікає лінійно і складається з наступних стадій: науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи, винаходи, нововведення і, нарешті, дифузія виробничих інновацій. В свою чергу інноваційна політика обмежувалася прискоренням просування інновацій по всіх стадіях життєвого циклу продукту. За лінійного підходу решта всіх елементів і чинників інноваційної діяльності, (а саме: вплив ринку і економічної кон'юнктури; мотивації і можливості підприємців; стадії (етапи) життєвого циклу будівельної продукції, тощо) фактично залишилися поза увагою дослідників. Еволюційні ж моделі виробничих інновацій підкреслюють нелінійний характер інноваційного процесу (зміна напрямку і темпів науково-технічного прогресу в процесі створення, розвитку і розповсюдження інновацій). Впровадження інновацій в будівництво призведе до поліпшення якості кінцевого продукту, та скорочення строків виконання.

Важливість інноваційної діяльності визначається переважно тим, що постійний розвиток науки і техніки зумовлює швидке «старіння» методів, техніки та технології виробництва, продукції та її якісно-технічних характеристик, і вони потребують повсякчасного удосконалення. Все це обумовлює потребу будівельної галузі України до впровадження інновацій. При цьому слід використовувати не лише технічні інновації, а ще велике значення для функціонування підприємства мають інновації в управлінні, зокрема, персоналом.

Складність і різноманіття виробництва продукції будівельної галузі охоплює різні об'єкти - від однородинних житлових будинків до великих промислових підприємств і інженерних споруд. Технологія будівельних робіт постійно удосконалюється, з'являються нові будівельні матеріали та технології що призводять до поліпшення та прискорення процесу будівництва та оздоблювальних робіт. Все це обумовлює потребу в інноваційних змінах, впровадження яких призведе до поліпшення економічного стану як окремих будівельних підприємств, так і будівельної галузі України в цілому.